

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง
Factors Affecting to Success of Community Enterprises Operations in Sikao District, Trang Province

กลอยใจ เย็นรักษา (Kloyjai Yenruksa)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)²

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลทั่วไปและการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 2) ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงาน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ 4) การได้รับและต้องการการส่งเสริม และ 5) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 2,757 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.88 ปี ระยะเวลาเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 4.19 ปี ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน การดำเนินงานประกอบด้วยการจัดการองค์กร การผลิต การตลาด การเงิน ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก และการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความสำเร็จประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองได้ มีผลกำไรมั่นคงทางเศรษฐกิจ พัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานคือการจัดการการตลาด ภาวะผู้นำ และการสนับสนุนจากภาครัฐ 3) ปัญหาในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการจัดการการตลาดเป็นปัญหาในการดำเนินงานสูงสุด และมีข้อเสนอแนะในประเด็นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเพื่อหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ๆ หรือตลาดที่มีความมั่นคง 4) สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ได้รับความรู้และความต้องการความรู้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งเกษตรกรต้องการความรู้จากเจ้าหน้าที่เป็นลำดับแรกโดยวิธีการบรรยาย และ 5) แนวทางการส่งเสริม คือ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ให้ความรู้การจัดการการตลาด และพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำของวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ ความสำเร็จ การดำเนินงาน วิสาหกิจชุมชน แนวทางการส่งเสริม

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช kluay_kloyjai@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general information of members and the community enterprise operations 2) success factors in the community enterprise operations 3) problems and suggestions regarding the community enterprise operations 4) the receiving and needs for extension in community enterprise operations and 5) the analysis of the extension guidelines of community enterprise operations. The population was 2,757 farmers who were the members of community enterprises in Sikao District, Trang Province of the year 2021. The samples were determined by using Taro Yamane's formula with an error level of 0.07 accounting for 191 farmers and selected by simple random sampling method. The data were analyzed by using a computerized program. The statistics were frequency distribution, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, ranking, multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The results showed that 1) most of the farmers were female with an average age of 50.88 years, become membership was 4.19 years and received information of operations from government/private personals. The operational factors which were organization management, production, marketing, financial, leadership, member participation and support from outside organization were rate at middle level. 2) Success in the operation, overall, was at the moderate level with the community enterprise able to self-sustain as the most successful aspect for the operation. Regarding the success factors in the operation were such as marketing management, leadership, and support from the government sector 3) Problems in the operation of the community enterprise, overall, were at the low level with the most problematic problem be the marketing management and the issue regarding the participation of the agencies to seek new distribution channels or secure marketing. 4) Members of the community enterprises received the knowledge and needs in the knowledge of the operation at the high level. Farmers would like to receive knowledge from government officials at the most level for increasing the adoption. and 5) The extension guidelines on community enterprise operation included the support from the government agencies, the giving of knowledge in marketing management, and the skill development on leadership of the community enterprises through personal media via lecture, demonstration, and practice methods.

Keywords: Success, Operation, Community enterprises, Extension guidelines

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อย ได้รวมตัวกันเพื่อนำผลผลิตทางการเกษตร มาการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เริ่มดำเนินการเป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ให้คนในชุมชนประกอบกิจการ สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างอาชีพด้วยการพึ่งตนเอง โดยให้หน่วยราชการ มีบทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้ความรู้และคำแนะนำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ออกสู่ตลาดทั้งภายในและภายนอกชุมชน การส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมได้ อย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนเข้ารับการจดทะเบียนทั่วประเทศ จำนวน 94,150 แห่ง ที่ต้องได้รับการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินงาน การบริหารตลาด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การบริหารสมาชิก กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทำให้ทราบระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จต่อวิสาหกิจชุมชน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562) และจากการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2564 ของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า มีวิสาหกิจชุมชนในระดับดี ร้อยละ 22.46 (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2564)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง มีวิสาหกิจชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 676 แห่ง จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีทั้งที่ประสบความสำเร็จ มีศักยภาพ สามารถบริหารจัดการกลุ่มได้ดี และมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และบางแห่งมีการล้มเลิกการดำเนินการ อำเภอสีเกา มีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียน ทั้งหมดจำนวน 79 แห่ง (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2564) มีกิจกรรมการดำเนินงานที่หลากหลาย ทั้งด้านผลิตสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าเกษตร และด้านการบริการ โดยพบว่าวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ คือ มีผลการประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับดี ดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่อง และมีการขอต่อทะเบียนดำเนินกิจการทุกปี มีเพียงครึ่งหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด สำหรับกลุ่มที่มีการดำเนินกิจการไม่ต่อเนื่อง อาจเกิดจากความไม่เข้าใจในเจตนารมณ์ที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน ขาดความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับการผลิตและการจำหน่าย การจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่การนำความรู้ทางภูมิปัญญาไปต่อยอดกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (สมเกียรติ สุทธิธรรมา, 2560) รวมถึงการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีน้อย หรือมีการส่งเสริมโดยที่ไม่ได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจชุมชน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชนได้ และเกิดการล้มเลิกกิจการไป

วิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง มีลักษณะการดำเนินงานด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน เช่น ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงิน และด้านอื่นๆ รวมถึงมีระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่แตกต่างกันด้วย จึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษา วิจัยถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มีความชัดเจน สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
4. เพื่อศึกษาการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
5. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงิน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดตรัง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดตรัง ที่ขึ้นทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2564 จำนวนรวมทั้งหมด 2,757 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานัน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 ราย และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือ ที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ตอนที่ 4 การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดตรัง มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิก เพศชาย ร้อยละ 42.4 และเพศหญิง ร้อยละ 57.6 มีอายุเฉลี่ย 50.88 ปี ร้อยละ 39.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักร้อยละ 72.8 มีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 115,411.52 บาท/ปี การดำรงตำแหน่งในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 79.1 เป็นสมาชิก มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 4.19 ปี และมีรายได้จากวิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 76,706.63 บาท/ปี การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด ได้รับจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/เอกชน สาเหตุการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 97.9 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดคือสำนักงานเกษตรอำเภอ รองลงมาคือ สถาบันการศึกษาต่างๆ ร้อยละ 96.3 โดยมีระยะเวลาการดำเนินกิจการเฉลี่ย 4.21 ปี เป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตสินค้า ร้อยละ 90.1 และประเภทบริการ ร้อยละ 9.9 มีแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินของภาครัฐ/เอกชน ร้อยละ 93.2 และ ใช้แรงงานจากสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด

1.2 การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการจัดการการผลิต ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ส่วนด้านการจัดการการตลาดและด้านการจัดการการเงินมีค่าเฉลี่ยเท่ากันในระดับสุดท้าย ดังแสดงในตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสนา จังหวัดตรัง

n = 191

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดการองค์กร	3.40	0.500	ปานกลาง	4
ด้านการจัดการการผลิต	3.43	0.497	มาก	2
ด้านการจัดการการตลาด	3.31	0.509	ปานกลาง	6
ด้านการจัดการการเงิน	3.31	0.486	ปานกลาง	6
ด้านภาวะผู้นำ	3.41	0.520	มาก	3
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	3.38	0.499	ปานกลาง	5
ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	3.45	0.507	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	3.39	0.448	ปานกลาง	

1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

2. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

2.1 ความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสำเร็จวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองได้อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความสำเร็จด้านพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนต่อเนื่อง และด้านวิสาหกิจชุมชนมีผลกำไร มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

n = 191

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	ลำดับ
วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองได้	3.45	0.476	มาก	1
วิสาหกิจชุมชนมีผลกำไร มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ	3.29	0.567	ปานกลาง	3
พัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนต่อเนื่อง	3.33	0.523	ปานกลาง	2
ค่าเฉลี่ย	3.36	0.442	ปานกลาง	

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานกับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสนา จังหวัดตรัง โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ดังตารางที่ 3 และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยการคำนวณใช้วิธี Enter เลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยในขั้นตอนเดียว ได้ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานกับภาพรวมความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

n=191

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ด้านการจัดการองค์กร (X ₁)	.716**	.000	สูงมาก
ด้านการจัดการการผลิต (X ₂)	.828**	.000	สูงมาก
ด้านการจัดการการตลาด (X ₃)	.752**	.000	สูงมาก
ด้านการจัดการการเงิน (X ₄)	.800**	.000	สูงมาก
ด้านภาวะผู้นำ (X ₅)	.792**	.000	สูงมาก
ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X ₆)	.788**	.000	สูงมาก
ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X ₇)	.779**	.000	สูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงิน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
X ₁	1						
X ₂	.803**	1					
X ₃	.778**	.719**	1				
X ₄	.772**	.738**	.807**	1			
X ₅	.742**	.730**	.766**	.805**	1		
X ₆	.743**	.824*	.719**	.776**	.751**	1	
X ₇	.713**	.814*	.680**	.753**	.721**	.837**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง หากนำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทั้งหมดจะเกิดปัญหา Multicollinearity ในสมการ ส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชื่อถือไม่ได้ เครื่องหมายของสัมประสิทธิ์การถดถอยอาจแปรเปลี่ยนเป็นตรงข้าม ดำเนินการเลือกขจัดตัวแปรอิสระที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สูงกว่า 0.8

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ออกตัวใดตัวหนึ่ง (ปิณฑพันธ์ นิตยกุลพันธ์, 2562) เลือกนำปัจจัยด้านการจัดการองค์กร (X_1) ปัจจัยด้านการจัดการการตลาด (X_3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_5) และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X_7) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่ น้อยกว่า 0.8 มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.300	.137		2.197	.029
ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร (X_1)	.041	.064	.042	0.632	.528
ปัจจัยด้านการจัดการการตลาด (X_3)	.209	.064	.220	3.281	.001**
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X_5)	.308	.061	.332	5.024	.000**
ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X_7)	.341	.056	.359	6.092	.000**

R=0.860, $R^2 = 0.739$, Adjusted $R^2=0.734$, SEE = 0.249, F =131.830, sig of F = 0.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากค่าสถิติในตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการการตลาด ด้านภาวะผู้นำ และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสีเกา จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ร้อยละ 73.9 สามารถสร้างสมการทำนายความสำเร็จในการดำเนินงานในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

ความสำเร็จ (Z) = 0.220 ด้านการจัดการการตลาด (X_3) + 0.332 ด้านภาวะผู้นำ (X_5) + 0.359 ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ(X_7)

สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากวิสาหกิจชุมชนดำเนินการด้านการจัดการการตลาดที่ดีขึ้น มีผู้นำเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้นจะส่งผลให้ความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากขึ้นด้วย

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

3.1 ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนภาพรวม อยู่ในระบับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงิน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังตารางที่ 6

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 6 ระดับปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสึกา จังหวัดตรัง

n = 191

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	ลำดับ
ด้านการจัดการองค์กร	2.86	0.364	ปานกลาง	3
ด้านการจัดการการผลิต	2.39	0.509	น้อย	4
ด้านการจัดการการตลาด	3.14	0.553	ปานกลาง	1
ด้านการจัดการการเงิน	3.13	0.591	ปานกลาง	2
ภาวะผู้นำ	2.12	0.427	น้อย	5
การมีส่วนร่วมของสมาชิก	2.04	0.637	น้อย	6
การสนับสนุนจากภาครัฐ	1.73	0.604	น้อยที่สุด	7
ค่าเฉลี่ย	2.49	0.236	น้อย	

3.8 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

- 1) เกษตรกรต้องการให้วิสาหกิจชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกอย่างชัดเจน ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องสม่ำเสมอ สมาชิกมีความรับผิดชอบหน้าที่ ให้ความสำคัญกับชุมชน การประชุมและทำกิจกรรมกับวิสาหกิจชุมชน
- 2) เกษตรกรต้องการให้วิสาหกิจชุมชนจัดทำระบบบัญชี สวัสดิการ เงินปันผล ค่าตอบแทนในการทำงาน สวัสดิการ อย่างเป็นธรรม และชี้แจงบัญชีให้สมาชิกทราบ
- 3) เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน มีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 4) เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานส่งเสริมการพัฒนาสินค้า และผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ร่วมสร้างเครือข่ายทางการค้าเพื่อขยายกลุ่มลูกค้า และควรช่วยหาช่องทางทางการจำหน่ายใหม่ๆ
- 5) เกษตรกรต้องการให้องค์กรภาครัฐปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนเข้าหมู่บ้านให้มีความสะดวกมากขึ้น เพื่อการเข้าถึงกลุ่ม เข้าถึงสินค้าของชุมชนมากขึ้น

4. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

4.1 การได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรได้รับความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.48 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุด คือ ด้านการจัดการการผลิต และด้านการจัดการการเงิน ค่าเฉลี่ย 3.49 และด้านการจัดการการตลาด ได้รับความรู้น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.44

4.2 ความต้องการความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรมีความต้องการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.66 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการการตลาด ค่าเฉลี่ย 3.76 และด้านการจัดการการผลิต ต้องการความรู้น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.58

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับความรู้และความต้องการความรู้ในการส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนน้อยกว่าความต้องการความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 7

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 7 ระดับการได้รับความรู้และระดับความต้องการความรู้ในการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้		ระดับความต้องการ		t	ρ
	$\bar{x}$ (SD.)	แปลผล	$\bar{x}$ (SD.)	แปลผล		
ด้านการจัดการองค์กร	3.48 (0.522)	มาก	3.66 (0.517)	มาก	-4.798	0.000
ด้านการจัดการการผลิต	3.49 (0.501)	มาก	3.58 (0.634)	มาก	-2.064	0.040
ด้านการจัดการการตลาด	3.44 (0.594)	มาก	3.76 (0.659)	มาก	-5.266	0.000
ด้านการจัดการการเงิน	3.49 (0.522)	มาก	3.62 (0.575)	มาก	-3.230	0.001
รวม	3.48 (0.521)	มาก	3.66 (0.505)	มาก	-4.622	0.000

4.3 ความต้องการสื่อในการส่งเสริม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการความรู้ผ่านช่องทางสื่อบุคคล โดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชน ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมา คือ ต้องการความรู้จากช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ คู่มือ วารสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ค่าเฉลี่ย 3.58 จากช่องทางสื่อกิจกรรม การฝึกอบรม ประชุม/สัมมนา ดูงาน ชมนิทรรศการ ค่าเฉลี่ย 3.47 และจากช่องทางสื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว อินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ย 3.41 ตามลำดับ

4.4 ความต้องการวิธีการในการส่งเสริม เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการวิธีการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยวิธีการบรรยาย สาธิต และฝึกปฏิบัติ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.79 และวิธีทัศนศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.76

5. แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอสิเกา จังหวัดตรัง สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2 ดังนี้

1) นักส่งเสริม เป็นสื่อบุคคลในหน่วยงานราชการ เอกชน และสถาบันการศึกษา หรือบูรณาการร่วมกันทำหน้าที่ นำสาร ถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสพการณ์ สามารถให้ความรู้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่ถูกต้องสู่ผู้รับสาร โดยนักส่งเสริม และเกษตรกรต้องมีส่วนร่วมในการรับความรู้ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานรวมถึง การร่วมกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

2) ข้อมูลข่าวสาร เป็นเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยประเด็นที่ต้องดำเนินการส่งเสริมเป็นอันดับแรกคือ (1) การให้ความรู้ในการจัดการการตลาด การทำกลยุทธ์ การตั้งราคา การส่งเสริมการขาย และการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย (2) การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำ ส่งเสริมการมีคุณสมบัติที่ดีของประธาน และกรรมการวิสาหกิจชุมชน และ (3) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ให้ความรู้ในการเขียนโครงการหรือแผนงานการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อ

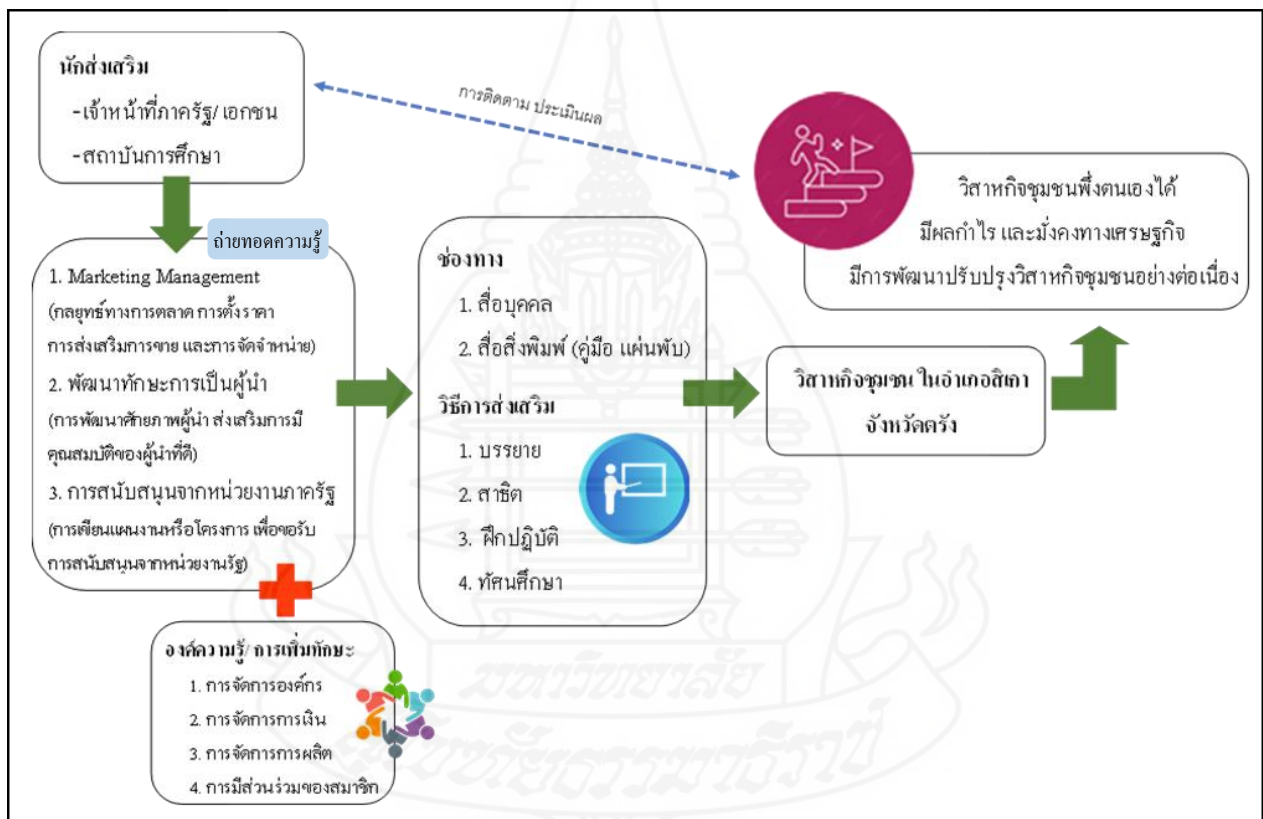

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

เตรียมความพร้อมและสร้างโอกาสในการเข้าถึงการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น ส่วนเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านการจัดการการเงิน ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ให้พิจารณาส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติมตามความต้องการของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3) สื่อ เป็นตัวกลางระหว่างนักส่งเสริมไปยังเกษตรกรได้แก่ สื่อบุคคล ที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมภาครัฐและเอกชน สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นคู่มือ และสื่อกิจกรรม การฝึกอบรม ประชุม/สัมมนา ฐาน ชมนิทรรศการ โดยใช้วิธีการแบบผสมผสานเป็นลักษณะของการส่งเสริมที่เป็นกระบวนการบรรยาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ และทัศนศึกษา

4) ผู้รับสาร เป็น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 57.6 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.88 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.40 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 72.8 ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร มีรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 115,411.52 บาทต่อปี และมีรายได้จาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

วิสาหกิจชุมชน เฉลี่ย 76,706.63 บาทต่อปี โดยมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 4.19 ปี ซึ่งข้อมูลเพศและอายุของเกษตรกรสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศักดิ์ สีหาค (2562) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตราด พบว่า สมาชิกร้อยละ 65.6 เป็นเพศหญิง และมีอายุเฉลี่ย 51.41 ปี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เนื่องจากสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนมากกว่าเพศชาย ซึ่งต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้หลักให้ครอบครัว และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ต้องการมีรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรเพียงอย่างเดียว

การรับรู้ข่าวสารของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผ่านการประชุมกลุ่มและเจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน และแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.2 ใช้เงินทุนจากสถาบันการเงินของภาครัฐ/เอกชน รองลงมาคือ ระดมทุนกันภายในกลุ่ม การจ้างแรงงานทั้งหมดจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และเหตุผลในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานวิสาหกิจชุมชนโดยเฉพาะ คือ กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร มีพระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งส่งผลในการส่งเสริมการดำเนินงาน การรับรู้ข่าวสาร ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการในด้านต่างๆ คือ ด้านการจัดการองค์กร ด้านการจัดการการผลิต ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงิน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับเจณิภา คงอ้อม (2561) ที่ศึกษาการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านความเป็นผู้นำกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา เป็นปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหาร จัดการกลุ่ม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านแรงงาน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก และด้านการเงิน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วิสาหกิจชุมชนสามารถเพิ่มระดับการดำเนินการในด้านต่างๆ ให้สูงขึ้นได้ ซึ่งนักส่งเสริมสามารถเข้าไปให้การสนับสนุนส่งเสริม ให้คำแนะนำ หรือช่วยกระตุ้นการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้มีการปฏิบัติในระดับที่มากขึ้น

2. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยสมาชิกมีความเห็นเกี่ยวกับ ความสำเร็จด้านวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองได้มากที่สุด คล้ายคลึงกับบุษรา คำมัน และคณะ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสั๊ก จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งพบว่า สมาชิกมีความเห็นต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในระดับปานกลาง และสมาชิกมีความเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก และวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2556) ระบุว่า วิสาหกิจชุมชน มีกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ และการพึ่งพาตนเองโดยการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนากิจการร่วมกัน ผลการวิจัยแสดงความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเพราะวิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยการลดกิจกรรม และปรับเปลี่ยนการดำเนินการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลำลูกเกด จังหวัดตรัง 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยด้านการจัดการการตลาด ด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชน การมีผู้นำที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล จะมีส่วนช่วยสร้างความร่วมมือภายในกลุ่ม และการจัดการทางการตลาดที่ดีของวิสาหกิจชุมชน จะเป็นแนวทางสำหรับการผลิตสินค้าหรือบริการที่ตอบสนองตรงความต้องการของลูกค้า ร่วมกับการสนับสนุน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ของหน่วยงานภาครัฐ ยิ่งส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับนิชิตา ขาวนาฟาง (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมั่งคุดแปลงใหญ่ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยด้านผู้นำ การบริหารจัดการกลุ่ม ปัจจัยด้านการผลิต และการตลาด ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านการเงิน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับนุสรา คำมัน และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

3. ปัญหาในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลือเสาะ จังหวัดตรัง คือปัญหาด้านการจัดการการตลาดมากที่สุด สอดคล้องกับธงพล หรพมสาชา ณ สกลนคร (2556) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่า ปัญหาด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนคือไม่มีความรู้ในด้านการจัดการทางการตลาด เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ปัญหาการทำการตลาดต่างประเทศเพราะขาดความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ สามารถอธิบายได้ว่า การจัดการเกี่ยวกับการตลาด เป็นประเด็นหลักที่ควรต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อการแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชนเป็นลำดับแรก โดยนักส่งเสริมสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการตลาด การจัดทำแผนธุรกิจให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาและเพิ่มช่องทางการจำหน่าย รวมถึงการพัฒนาสินค้าหรือบริการเพื่อขยายกลุ่มผู้บริโภคให้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาด้านการจัดการการตลาดของวิสาหกิจชุมชนลดลง

4. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

เกษตรกรมีความต้องการความรู้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในระดับมาก ผ่านช่องทางสื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชการ เจ้าหน้าที่เอกชน สูงที่สุด สอดคล้องกับนิชิตา ขาวนาฟาง (2563) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมั่งคุดแปลงใหญ่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า สมาชิกต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อบุคคลในทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก สามารถอธิบายได้ว่า ในการส่งเสริมองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เกษตรกรนั้นนักส่งเสริมควรมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับระดับ และสอดคล้องกับประเด็นที่เกษตรกรต้องการ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันตามพื้นที่ ดังนั้นควรมีการสำรวจความต้องการของเกษตรกรก่อนเพื่อให้การส่งเสริมเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

5. แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลือเสาะ จังหวัดตรัง ตามแบบจำลองการสื่อสารของเบอร์โล (SMCR Model) ได้คือ ผู้ส่งสาร (S) เป็นนักส่งเสริมจากภาครัฐ และเอกชน ถ่ายทอดข้อมูล องค์ความรู้ในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน (M) ในด้านการจัดการการตลาด ด้านภาวะผู้นำ และด้านการสนับสนุนของภาครัฐ ผ่านช่องทาง การอบรม มีการบรรยาย สาธิต และการฝึกปฏิบัติให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลือเสาะ จังหวัดตรัง (R) เพื่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่นำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับนิชิตา ขาวนาฟาง (2563) ซึ่งระบุตัวสาร (M) เป็นเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการกลุ่ม (2) การเขียนแผนธุรกิจ (3) การจัดทำบัญชีรายรับ-จ่าย (4) การผลิตมั่งคุดคุณภาพ (5) การคัดแยกเกรดผลผลิต (6) การแปรรูปผลผลิต (7) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และ (8) การตลาด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อวิสาหกิจชุมชน

1.1 ควรมีการกำหนดระยะเวลาการทบทวนแผน ภาวะเทียบ หรือข้อบังคับของวิสาหกิจชุมชน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน ให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกและเอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

1.2 วิสาหกิจชุมชนควรมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ และการสร้างแรงจูงใจทางรายได้ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันด้านการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม นักส่งเสริมควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านการบริหารจัดการให้กับคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการภายในกลุ่มมีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ และการส่งเสริมปัจจัยด้านการตลาด โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการหาตลาด เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า/ บริการ จะทำให้วิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับผลประโยชน์และสามารถพึ่งตนเองได้

2.2 ควรมีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม ทั้งในหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร หน่วยงานเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความพร้อมในการดำเนินงานในทุกๆ ด้าน

2.3 การส่งเสริมกิจกรรมหรือส่งเสริมการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ควรมุ่งเน้นการบรรยายด้านวิชาการที่ถูกต้อง และการสาธิต การฝึกปฏิบัติ ให้เกิดความเข้าใจ เกิดทักษะ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้ให้เข้ากับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนต่อไปได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาเจาะจงประเภทของวิสาหกิจชุมชน คือ วิสาหกิจชุมชนผลิตสินค้า และวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวบริการ เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการส่งเสริมการดำเนินงานที่เหมาะสมกับประเภทของวิสาหกิจชุมชน

3.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาวิสาหกิจชุมชนที่มีความสำเร็จ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ สามารถเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานให้กับวิสาหกิจชุมชนอื่น เพื่อกำหนดเป็นรูปแบบหรือแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้และเกิดประโยชน์มากที่สุด

3.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในประเด็นอื่นๆ เช่น ความสามารถของคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน และกฎ ระเบียบที่เอื้อต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาองค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่าย*. สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพมหานคร.

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิเวศธรรมดาการพิมพ์.

เจณิภา คงอิม. (2561). การดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2561), 156-170

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

- ณิษศิภา ชาวนาฟาง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมังคุดแปลงใหญ่ จังหวัดจันทบุรี. *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11* หน้า 1475-1488 สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2565 จาก https://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ฟสส/research/Proceedings_2564/index.html
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังข์รัตน์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา*. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, สงขลา.
- ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธ์. (2562). *การวิเคราะห์การถดถอยและข้อมูลอนุกรมเวลาทางเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to Econometrics)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <http://blog.bru.ac.th/document/>
- นุชสรา คำมัน, ธานินทร์ คงศิลา, พัฒนา สุขประเสริฐ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. *วารสารการวิจัยการสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, ฉบับที่ 9 เล่มที่ 2, 131-146.
- ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชนกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2564. จากเว็บไซต์ <http://smce.doae.go.th>
- สมเกียรติ สุทธิธนากร. (2560). *การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.